

Nova — neznosna bremena.

Beograd, 22. jun.

Ko se je sestavljal proračun, so poslanci Jugoslov. kluba pri vsaki priliki opozarjali na nejednaka bremena, katera nosijo državljani v naši državi, osobito na preveliko obremenitev prečanskih krajev; poslanci vladnih strank so imeli vedno jeden in isti odgovor, da se bodo davki v celi državi izjednačili. Finančno ministertvo je na zahtevo finančnega odbora moralo vsak mesec priobčevati izkaze o plačilu davkov itd. v posameznih mesecih in o državnih izdatkih.

✓ Sloveniji iztirjujejo polovico preveč davkov.

Iz teh izkazov se je videlo, da prečanski kraji, osobito Slovenija, še mnogo več plačajo, kakor jim gre po proračunu. Neposrednih davkov na primer je plačala Slovenija v 6 mesecih 51 milijonov dinarjev, dočim je bilo predpisano za celo leto 44 milijonov dinarjev, plačala je v prvem polletju 115 odstot. za celo leto predpisanega davka. Ko je na te in druge nejednakosti v svojem govoru dne 11. junija opozarjal poslanec Vlad. Pušenjak, so se iz klopi poslancev vladne stranke čuli klici: «Mi hočemo izjednačiti davke v celi državi.»

Vlada se boji resnice.

Obljubam pa niso sledila dejanja. Ze lansko leto predloženi načrt zakona o neposrednih davkih je bil tak, da bi ostale stare nejednakosti, četudi bi na papirju bilo izvršeno izjednačenje. To mnenje niso samo zastopali poslanci raznih strank iz prečanskih krajev, ampak tudi ugledni hrvatski in slovenski finančni strokovnjaki in vseučilišni profesorji, ki so v strokovnih časopisih, predavanjih itd. izrekli uničujočo kritiko nad vladnim načrtom. Vlada se je zbalala odpora v finančnem odboru in ni pritiskala na narodno skupščino, da reši predloženi zakonski načrt, ker se ji ni zdelo varno — pred volitvami izpeljati neznosno obremenitev državljanov.

Zopetno strašno povišanje davkov — celo za pol leta nazaj.

Kakor strela iz jasnega neba je iznenadila vse politične kroge vest, da predloži vlada ob enem z dvanajstinami za mesec julij, avgust in september zahtevo po zvišanju dohodkov. Običajno je, da se v dvanajstinah, ki so nadomestilo rednega proračuna, ki se ni pravočasno v zbornici sklenil, zahtevajo le krediti za določene mesece na podlagi proračuna prejšnjega leta, da se izbegava vsem izvanrednim izdatkom in drž. dohodkom, kateri se naj dovolijo na podlagi rednega proračuna.

Zemljiški davek poviša vladna večina petkrat.

Sedanji minister je zapustil to pot in zahteva v členih 15, 16 in 17 zakona o dvanajstinah za celo leto 1923 — torej tudi za pol leta nazaj — izvanredno doklado na predpisane neposredne davke, z vsemi državnimi dokladami vred in sicer se naj plača pri zemljiškem davku na vsaki dinar davka in doklad pet dinarjev izvanredne doklade, na vse ostale neposredne davke pa 30 odstot. doklade. Da bi nekoliko potolažil in pomiril razburjeno ljudstvo, trdi finančni minister, da je ta doklada le začasna, kar pa nikdo ne verjame ter dovoli — milostno neke izjeme. Te izvanredne doklade se po

«Dedca se loteva nepotrpežljivost!» je dejal Cochran. «Bom že moral jaz poskusiti in storiti, kar morem in kakor morem, ker nas hoče tale odurni človek pustiti na cedilu.»

Pa na vso srečo je še o pravem času rešila kočljivi položaj — ženska.

«Gospod Fardet,» ga je nagovorila gospa Belmont, Francoz ste, sin naroda, ki se ponaša s svojim viteštvom do žensk, posebno do tistih, ki so stiski in nesreči! Ali se naj kedaj reče o vas, da so vam užaljena osebna čustva branila se postaviti za tri nesrečne, uboge ženske —?»

V hipu je bil plemeniti Francoz na nogah. Roko si je položil na srce in vzkliknil:

«Vi, gospa, vi razumete moja čustva, — čustva Francozal žensko v sili zapustiti, — tega ne bo storil sin viteškega naroda, — nikdar ne! Poskusil bom, kar je v mojih močeh —! Torej Mansur, pa povejte temule svetemu možku, da sem pripravljen se pogovarjati z njim o zveličavnih vprašanjih njegove vere!»

In lotil se je svoje naloge z vso vneom. Vsi so se čudili njegovi duhovitosti in navihanosti.

Govoril je z glasom človeka, ki kaže globoko zanimanje za stvar, ki je popolnoma prepričan o tem, kar je čul, — le da ga še samo eden edini dvom zadržuje od popolnega izpreobrnjenja. Toda ko se je modremu molahu posrečilo, od straniti ta edini dvom, je še vedno tičal v Fardetovi «verni» duši kje kak trdovraten trn, ki mu je branil, da se ni mogel «z vsem srcem in prepričanjem» odločiti za vero Mohamedov.

In njegovi dvomi, njegova vprašanja so bila tako spretno pomešana z laskavimi pokloni za molaha in s pobožnimi zahvalami za Alaha, ki jim je poslal «tako modrega moža in globoko učenega bogoslovca za misijonarja», da so ohlapni žakljivi pod molahovimi srečnimi očmi dregetali od blaženega zadovoljstva in da ni opazil, kako ga je pretkani Fardet vlekel od dvoma do dvoma, od ene razlage v drugo, in kako je vijoličasti mrak zagrinjal modro večerno nebo in se izpreminjal v nočno temo in da so velike srebrne zvezde zasijale med filogolisastimi kronami visokih palm —.

načrtu vlade ne bodo pobirale od invalidskega davka, davka na poslovni promet, davka državnih in avtonomnih usadnikov, davka na puške, druge takse v Hrvatski in Sloveniji ter Vojvodini, nadalje od sledečih doklad: duhovniških bir v Srbiji in Črni gori, doklad na tobačne sadeže v Bosni in Hercegovini, zdravstvenih in šolskih doklad v Sloveniji in zdravstvenih doklad v Vojvodini. Zakonski načrt ne upošteva celih vrst doklad v Sloveniji, kakor na primer cestne, rentabilitetne itd., katere bi naj bile proste tega izvanrednega davka.

Koliko bo znašalo zvišanje?

Od zemljiškega davka bo znašal po njegovem načrtu povišek 430 milijonov dinarjev, od ostalega neposrednega davka 81 milijonov, v celem čez 511 milijonov dinarjev. V celem bodo najrevnejši sloji in sicer kmetje, delavci in mali obrtniki morali plačati čez pol milijarde dinarjev ali čez dve milijardi kron novih, zvišanih davkov. Bati se je pa, ker je fin. minister predložil jako površen proračun glede teh novih doklad, da bodo iste znašale okrog 1 milijarde dinarjev ali štiri milijarde kron.

Strahovito obdačena Slovenija.

Koliko odpade na Slovenijo? Doklade na zemljiški davek bi znašale okrog 31 milijonov dinarjev, doklade na ostale neposredne davke nad 6 milijonov dinarjev, v celem okrog 37 in pol milijona dinarjev ali 150 milijonov kron; na vsako osebo v Sloveniji pride novo obdačenje 150 kron.

Naši poslanci v ostrem boju proti vladi.

V seji finančnega odbora dne 21. t. m. so vse stranke, izvzemši srbskih radikalev ostro nastopile proti temu vladnemu predlogu in opozarjale na nedogledne posledice. V imenu Jugoslovanskega kluba so odločno nastopili poslanci J. Vosenjak, dr. Kulovec in Vlad. Pušenjak, opozarjali na davčno nejednakost v državi, preveliko obremenitev Slovenije, ki plačuje visok dohodninski davek, grajali način, ki ni v modernih državah običajen, osobito pobiranje za pol leta nazaj, protestirali proti preveliki obremenitvi kmetkega stanu, kateremu preti ubužanje, a vse zastoj. Minister financ je izjavil, da denar nujno potrebuje in poslanci vladne večine, 17 po številu, med njimi dva Nemca, so glasovali za novo obremenitev, ki bo najhujše zadela kmeta, dočim so ostali poslanci, člani finančnega odbora, 13 po številu, med njimi tudi člani Jugoslovanskega kluba, glasovali proti novemu obdačenju.

Prejšnja vladna večina glavni krivec. — Pucelju in Zerjavu se zahvalite za nove davke.

Kdo je povzročil to težko, novo obremenitev kmetkega ljudstva? V prvi vrsti prejšnja koalicijska vlada, v kateri je sedel i g. Ivan Pucelj, zastopnik SKS, ki je strašno slabo gospodarila, razsipavala denar za Orjuno in Sokola in nepotrebna gledališča, potovanja itd. povzročila padec dinarja in s tem podraženje vseh potrebščin za državo, «darovala» okrog ene milijarde za nepotrebno mobilizacijo in vojne namene, zapravila notranje državno posojilo in ameriškano posojilo tako, da ni preostalo za slavno Puceljevo železnico, ne za od samostojnežev toli hvalisano zvezo St. Janž—Sevnica niti groša. Kako sijajno je prejšnja vlada (Pašič—Zerjav—Pucelj) gospodarila, je najboljši dokaz izjava fi-

«Kar zadeva globlje proučevanje islama, ki o njem govorite, moja sladka ovčica,» je dejal molah, «vam povem, da sem študiral na vseučilišču El-Azhar v Kairi in da mi je dobro znano vse to, o čemer pripovedujete. Toda učenje vernege mohamedana ni podobno učenju nevernikov in ne spodobi se, da bi pregloboko in preradovedno brskali po skrivnostih Alahovih. Nekatere zvezde imajo repove, o moja sladka ovčica, druge pa ne. Pa kaj nam koristi, ako vemo, katere so ene in katere so druge! Alah je ustvaril ene in druge in vse so varne v njegovi roki. Nikar vas torej naj ne vznemirja goljufiva učenost zapada, o dragi moji prijatelj, vedite, da je le ena modrost, ta namreč, izpolnjevati voljo Alahovo, kakor jo je zapisal njegov prerok v tej le knjigi. — In sedaj, o moje ovčice, — se je obrnil k vsem — «sedaj vidim, da ste pripravljene vstopiti v sveto našo vero. In čas je že, kajti glas trobente nam oznanja, da bomo odrinili odhod in slavni emir Abd Er-rahman je zapovedal, da se morate odločiti na to ali na ono stran, preden zapustite oazo.»

«Ampak, častiti oče,» se je obotavljal Fardet, «par pomislekov še imam, ki bi o njih rad slišal vaše učeno mnenje, kajti zares pravi užitek je, poslušati vaše modre besede in vaša razločna pojasnjevanja, posebno ker —»

Pa molah je vstal, sum se mu je vzbudil in žarek nezaupnosti je zasijal v njegovem edinem očesu.

«Tiste pomisleke,» je dejal, «vam lahko pojasnim pozneje. Skupno bomo potovali do Kartuma in zelo vesel bom, če bom videl, da napredujete in rastete med potom v modrosti in čednosti.»

Šel je k ognju, se sklonil z okorno počasnostjo obilnega moža in se vrnil k ujetnikom z dvema položganima vejama, ki ju je križem položil na tla prednje.

V gručah so prišli derviši bližje, da bi videli, kako bodo «novoižpreobrnjeni» sprejeti v Mohamedovo vero. Obstopili so ujetnike in molaha, njihove visoke koščene postave so temno štrlele v večerni mrak in nad njimi so se zibale na dolgih vratovih ošabne glave kamel.

«Sedaj torej!» je začel molah in v njegovem glasu ni bilo več tiste blagohotne maziljenosti, ki je čonca

nančnega ministra, da je ob nastopu službe našel blagajne — prazne.

Srbska radikalna stranka drugi krivec.

V drugi vrsti je krivec sedanja radikalna vlada, ki nadaljuje davčno politiko male, predvojne Srbije, ki nima smisla za obupen gospodarski položaj kmeta in delavca. Enoten nastop vseh strank napram njeni davčni politiki dovolj jasno kaže, da je na krivem potu in da naj svojo davčno politiko vodi na ta način, da obremeni tiste sloje, ki ne trpijo pod pezo neznosnih davkov, da naj ne tira kmela in delavca v obup, naj ne pospešuje bega našega ljudstva iz dežele v tovarne ali pa celo v Ameriko.

Radič, Radič, kje čepiš?

Tretji in ne najmanjši krivec je Stjepan Radič, ki obljublja ljudem zlate gradove, a sedi v Zagrebu ter ne poskusi niti se boriti za življenske interese kmetkega ljudstva. Kmetje v Sloveniji se naj za 37 in pol milijona novih davkov, kmetje v Hrvatski za 94 milijonov dinarjev, kmetje v Bosni za 92 milijonov dinarjev, kmetje v Dalmaciji se naj za 6 milijonov dinarjev novih davkov zahvalijo Radiču. Ako bi bil Radič v Beogradu bi opozicija proti novim davkom štela okoli 180 mož, dočim znaša vladna večina 130 poslancev in nikdar bi ne prišlo do povišanja neposrednih davkov v vseh pokrajinah. Prva in dosedaj edina dobrota Radičeve politike so novi davki za kmeta v omenjenih pokrajinah v znesku 229 in pol milijonov dinarjev. To si naj zapomnijo oni kmetje in delavci v Prekmurju, Posavju in krajih ob Sotli, ki so volili Radiča in naj pričakujejo še nadaljnih, novih bremen, ako bo Radič še naprej čakal v Zagrebu na — dobrote iz Beograda.

Borba za naše ceste.

Beograd, 21. junija 1923.

Slovenija se je lahko dosedaj ponašala, da je imela iza predvojne dobe kolikor toliko lepe državne, deželne in okrajne ceste. Zgradili in vzdrževali smo si jih po večini sami s svojim denarjem. Prišel je preobrat in odslej so naše ceste leto za letom v nevarnosti, da se jih zanemari in upropasti, kakor so upropastili ceste na Balkanu. Ze lansko leto so naši poslanci bili hud boj proti nakani, da se iz državne blagajne ne da za ceste v Sloveniji skoro nič in da se vrže na cesto pridne slovenske cestarje.

Dne 19. junija se je narodni skupščini predložil začasni državni proračun. To so takozvane dvanajstine za julij, avgust in september 1923. Srbska radikalna stranka, ki je sedaj sama na vladi, je s tem proračunom pokazala, da tam, kjer se deli iz državnih kas davčni denar, poznajo samo Srbijo, Crno goro in Makedonijo. Za slovenskega Lazarja imajo samo drobtine.

Najbolj se vidi v predlogu o dvanajstinah pri točkah o cestah in mostovih, kako si vladna večina deli mastno pečenko. V členu 9, kjer gre za državne podpore za deželne in okrajne ceste, je določeno od 45 milijonov dinarjev za Slovenijo samo borna svotica od 2.600.000 D. Vse drugo pa gre z malo izjemo za srbske kraje.

Se večja je krivica, ki se godi naši slovenski zemlji od strani srbske radikalne stranke oziroma vlade pri

iz njega med poukom. «Vaš čas je minil! — Tule na tleh sem naredil iz dveh palic tisto praznoverno znamenje vaše prejšnje vere. Stopili bodete nanj in s tem pokazali, da se mu odpovedujete. In poljubili bodete koran v znak, da sprejmete njegove nauke. Kar pa še več potrebujete pouka, vam ga bom dal med potom.»

Ujetniki so vstali. Odločilni trenutek je prišel —.

Izvzemši morebiti oba Belmonta in gospodično Adams nobeden izmed sedmerih nesrečnežev ni bil preveč globokoveren. Otroci tega sveta so bili in dejanja marsikaterega izmed njih so bila v ravnem nasprotju z znamenjem, ki je ležalo pred njimi na tleh. Pa vkljub temu so bili kristjani, spoznavalci križa, in križ jim je bil sveto znamenje, katerega so se učili častiti že v zgodnji mladosti in v katerega so vkljub svoji — morebiti navidezni — mlačnosti upirali oči vse življenje.

Gotovo da jim sredi njihovega lahkomišelnega življenja nikdar ni niti na um prišlo, da bi dali kri in življenje za vero Križanega. — Današnji svet s svojim mišljenjem in hotenjem ni tak, da bi vzgajal mučenike krvi.

Toda prav tako gotovo je, da je marsikatero tako posvetno srce, ki greši in je mlačno bolj iz slabosti ko iz hudobije, da je močno dovolj tudi za mučniško smrt, posebno še, če ga pretrese in zrahlja resnoba življenja in težka roka usode.

In taki so bili naši ujetniki.

Povrh pa je še sodeloval pri njihovi odločitvi tudi njihov evropski ponos, ponos belega plemena, ki jih je nepremostljivo ločil od sirovih, krutih beduinov in jih nerazdružljivo vezal s krščanstvom, z vero njihovih sorojakov. Tudi evropska možata značajnost jim je branila, izpreminjati versko naziranje pod pritiskom roparjev in divjakov. —

Trenuten molk je zavladal —.

Dolgi listi košatih palm so rahlo šepetali nad njihovimi glavami v večernem vetriču in — ali se ni med šuštenje palm vmešaval nek drug tuj, nenavaden glas —?

(Dalje prihodajše).